

ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นาย ภิญโญ ชมจันทิก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ภิญโญ ชมจันทร์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนสว่าง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์รัชฎาพร วิสุทธาการ

พัฒนารอำเภอสีคิ้ว นายธนา พิพิธกุล

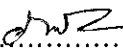
โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกองทุนที่จัดสรรเงินทุนให้หมู่บ้าน ๆ ละ 1 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพเพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ และเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และให้หมู่บ้านบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้เกิดความเจริญยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

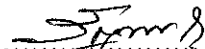
ในการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง มีแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทำให้คนในหมู่บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นผลจากการที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลตามแบบ บร.1 – 12 จากจำนวน 168 ครัวเรือน โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ – คุณลักษณะ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า CIPP MODEL ในการวิเคราะห์

จากการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง หมู่ที่ 11 โดยมีคณะกรรมการจำนวน 15 คน และมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่างทั้งหมด 111 คน ปัจจุบันสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้มีจำนวน 68 ราย ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้รับจากกองทุนเงินล้านไปประกอบอาชีพที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มค้าขาย กลุ่มสร้างงานสร้างอาชีพ กลุ่มแปรรูป และกลุ่มลดรายจ่าย ซึ่งสมาชิกสามารถนำเงินมาชำระคืนได้ตรงตามเวลาที่สัญญากำหนดทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย สมาชิกผู้กู้ทุกรายมีสภาพคล่องจากการมีเงินทุนหมุนเวียน และสามารถทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านมีสภาพดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อหมู่บ้านในระยะยาวต่อไปในอนาคต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมืออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นสีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณธนา พิพิษฐกุล พัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุน และคณะกรรมการหมู่บ้านโนนสว่าง ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

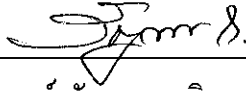
ภิญโญ ชมจันทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์)

(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณ บดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

25 ต.ค. 2545

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทางทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ จัดระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล.....	8
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	8
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	10
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง(2544).....	12
3. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน(กทบ.1).....	15
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน(กทบ.2).....	16
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง.....	16
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	19
7. หลักการประเมินของซีพีโมเดล (CIPP Model).....	20
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	24
9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมิน และเครื่องมือ.....	26
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	28
3. ตัวชี้วัดบริบท และตัวแปรที่ศึกษา.....	30
4. ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม และตัวแปรที่ศึกษา.....	31

บทที่ 4. ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทประเทศ.....	35
2. ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น.....	36
3. เศรษฐกิจของหมู่บ้าน.....	41
4. ผลการประเมินโดยภาพรวม.....	44
5. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A.....	44
6. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B.....	47
7. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ.....	51

บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ.....	55
2. วิธีการดำเนินการ.....	56
3. ผลการดำเนินงาน.....	57
4. อภิปรายสรุปผล.....	59
5. ข้อเสนอแนะ.....	59
6. ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมของสมาชิก.....	60

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

บทที่ 1

บทนำ

ตามนโยบายเร่งด่วนของท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เพื่อจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองปัจจุบันได้มีกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเกิดขึ้นมาในประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการที่ดีมากสำหรับประชาชนชาวไทยที่ได้รับโอกาสในการจัดสรรเงินเข้าสู่ระบบท้องถิ่นอย่างแท้จริง อันจะนำมาซึ่งความเจริญเข้มแข็ง และยั่งยืนต่อไป

1. ภูมิหลังหรือหลักการเหตุผล

ด้วยนโยบายของรัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 สรุปสาระสำคัญประการหนึ่งได้ว่า “โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเร่งด่วนให้กับประชาชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนมีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพของตนเองที่จะบริหารจัดการเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ อีกด้วย” การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากและให้เงินแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่ายและบรรเทาทุกข์ และความจำเป็นเร่งด่วนอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มี

การสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตร “ประกาศนียบัตรการจัดการ และประเมินโครงการ” ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทาง อีกทั้งบัณฑิตยังได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การตลาด การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัย และการประเมินผลโครงการ และรวมทั้งการเรียนรู้อื่นๆ การประเมินผลและการพัฒนาชุมชน ที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ และประเมินโครงการ” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านสามารถทำให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชน แล้วทำให้คนในชุมชนมีรายได้ มีการสร้างงาน มีการพัฒนาอาชีพ ช่วยลดค่าใช้จ่าย หรือทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ อย่างไร

1.1 ศักยภาพของคนในชุมชนมีความสามารถที่จะบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

1.2 เมื่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีเข้ามาแล้ว คนที่ได้เงินมาลงทุนในสิ่งที่ตนถนัด และต้องการที่จะทำแล้ว ผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร ได้ผลตามที่คาดหวัง และต้องการหรือไม่ เพียงพอที่จะทำให้เขามีรายได้ มีงานมีอาชีพ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือไม่

1.3 โครงการนี้จะสามารถทำให้เศรษฐกิจในระดับหมู่บ้านดีขึ้น

2. เพื่อให้ทราบว่ามิปัจจัยที่เกี่ยวข้องของอะไรบ้าง ที่จะส่งผลดี และไม่ดีต่อวัตถุประสงค์ในข้อ 1

3. เพื่อให้สารนิพนธ์เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นความเกี่ยวข้องกันในระดับเครือข่าย ตั้งแต่ระดับล่างไปจนถึงระดับบน

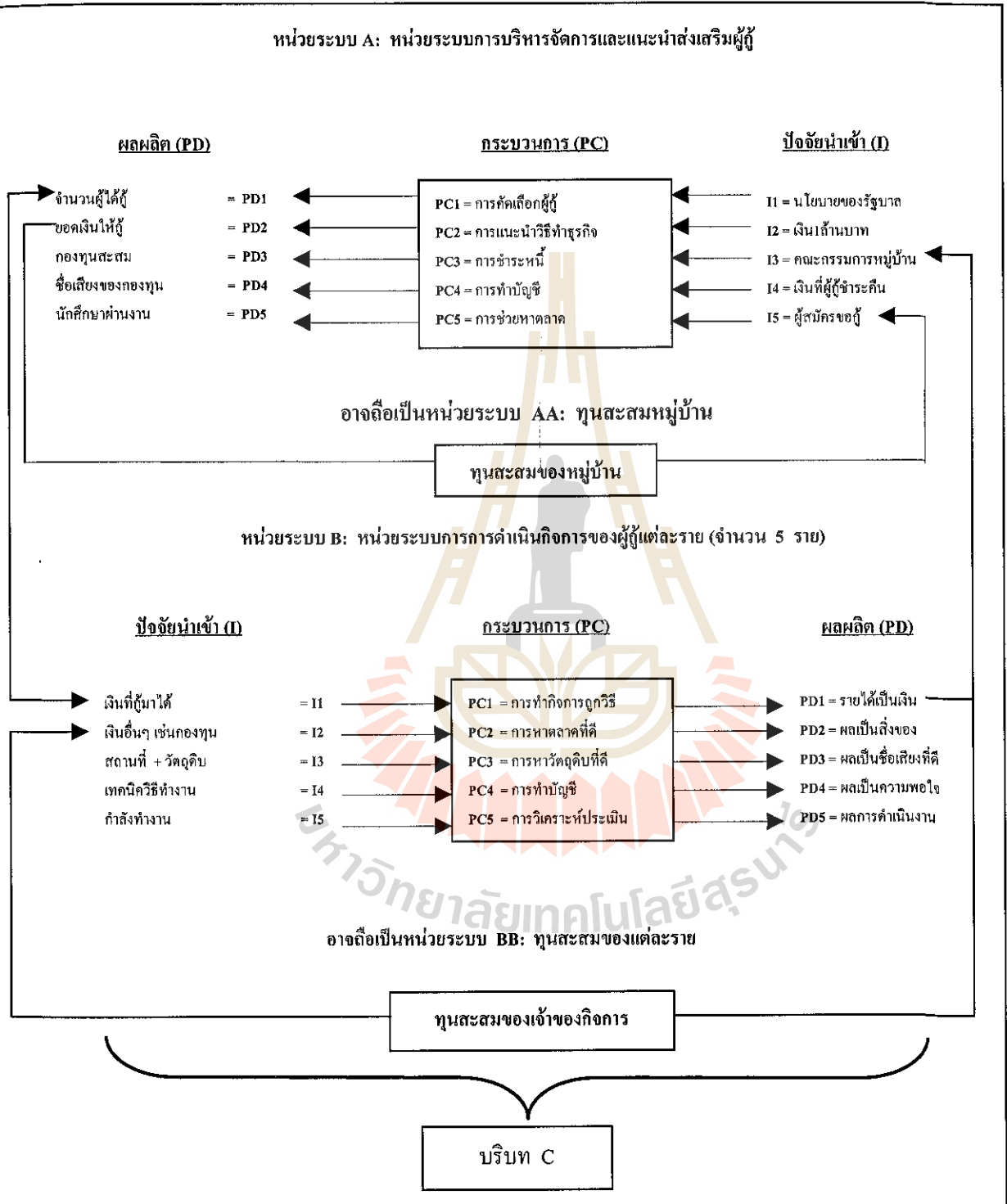
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของของหมู่บ้าน โนนสว่าง ซึ่งก็คือพื้นที่หมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบแนวทางความคิด ที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวความคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ตัวแบบความคิดเชิงระบบ เป็นกรอบในการระบุตัวชี้วัดและตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูล ตัวแบบทางความคิดดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ในชื่อว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก	Context Evaluation	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I ย่อมาจาก	Input Evaluation	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P ย่อมาจาก	Process Evaluation	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P ย่อมาจาก	Product Evaluation	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

แผนภาพแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซัพพลาย โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แผนภูมินี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ซึ่งประกอบ

ด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบย่อย คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิกิจกรรมการทำงานได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิและมีผลผลิตได้แก่ O ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

สำหรับหน่วยระบบ B คล้ายคลึงกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคนมีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ที่จำทำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าอย่างตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินกิจการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ให้ที่หมายรวมถึงบริบทของหน่วยระบบระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว(หนังสือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุด สารนิพนธ์)

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1. หลักการของแนวคิดไทเลอร์ แบบดั้งเดิมจำแนกเป็น 4 ประการ คือ

- (1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- (2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์
- (3) เลือกวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
- (4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. กรอบแนวคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกเป็น 6 ส่วนคือ

- (1) การประเมินจุดประสงค์
- (2) การประเมินแผนการเรียนรู้

- (3) การประเมินเพื่อแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการ
- (4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
- (5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- (6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคิปเวน (Scriven's Evaluation Idedogies and Model) สคิปเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์ และครอนบาค เข้าด้วยกัน โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่โดยแบ่งการประเมิน เป็น 2 ระยะ คือ

(1) การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการโครงการระยะต่อไป

(2) การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมาย คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการประเมินตามแนวทางนี้ควรที่จะมี

การออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า อันจะช่วยส่งเสริมให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพ ในส่วนที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า แต่มีความยุ่งยากที่เกิดขึ้น คือ การพิจารณาอย่างครอบคลุมในการดำเนินการโครงการใด ๆ ที่ตัวชี้วัด เกณฑ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้สคริพเวินได้จำแนกการประเมินสิ่งที่ประเมินเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ

(2) การประเมินความคุ้มค่า (Pagoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

3. แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) “การประเมิน” ตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดการระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ ซึ่งอัลคินได้จำแนกการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน เป็น 5 ส่วน ได้แก่

3.1 การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3.2 การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.3 การประเมินระหว่างการดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากน้อยเพียงใด

3.4 การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินเพื่อรับรองผลงาน ยุบ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการ และประมวลผลข้อเสนอแนะเพื่อรับรอง ปรับเปลี่ยน ยุบ หรือขยายโครงการ ต่อไป

อัลคิน ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่ประเมินจุดประสงค์จนกระทั่ง การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การเผยแพร่ยังอยู่ในวงแคบเท่านั้น

4. วิธีการดำเนินการ การจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพชีโอมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้และตัวแปรที่จะทำ

การเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บ

ข้อมูล เพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์ในบทที่ 1 – 5

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

5.1 ได้รับทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.2 ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค และสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

5.3 ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.4 ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนบ้านโนนสว่าง หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

“กทบ.” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“หุ้น” หมายความว่า เงินออมในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นที่ไปตามที่กรรมการกองทุนกำหนด

“เงินฝากสัจจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลง ที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่ละตกลงกันโดยไม่ถือว่าเป็นเงินออมและเป็นเงินสะสมที่จะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามข้อบังคับนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญแห่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง หมู่ที่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง มีดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหา และการเสริมสร้างศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและ กิจการขนาดเล็ก พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยตัวเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญา ของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจในท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.
2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดสำคัญ ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน คนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1.1. ตาย
- 1.2. ลาออก
- 1.3. เป็นบุคคลล้มละลาย
- 1.4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 1.5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 1.6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้รัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำ ข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.1)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน มีกระบวนการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน

1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีการครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

2.1 เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

2.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางด้าน การเงิน ตลอดจนขีดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

2.5 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

2.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดระงับการกำหนดโทษหรือระงับการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก

2.7 ไม่เคยถูกให้ออก ปล่อยออก หรือไล่ออกจากการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

2.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (กทบ.2)

แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ดังนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน หรือ ชุมชนเมือง
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หรือ ชุมชนเมือง
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน หรือ ชุมชนเมือง
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน หรือ ชุมชนเมือง
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างวิสาหกิจรูดออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วย

ความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมจึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของระเบียบกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง ไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง ตั้งอยู่เลขที่ 158/1 หมู่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340 เบอร์โทรศัพท์ 044-325243, 044-325348, 044-325607 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการวันที่ 23 มิถุนายน 2544 เวลา 20.30 น. เป็นต้นไป

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

2.1 เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ

2.2 เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อแปรรูป

2.3 เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อกู้ยืมเงิน

2.4 เพื่อลดรายจ่าย

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล

3.2 ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

3.3 เงินที่ได้รับจากการบริจาคโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระผูกพันใด ๆ ทั้งสิ้น

3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

3.5 เงินฝากสัจจะ(หุ้น)

3.6 เงินจัดสรรจากหน่วยงานเอกชน

4. คุณสมบัติของสมาชิก

4.1 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือนขึ้นไปนับถึงวันที่สมัครเป็นสมาชิก

4.2 บุคคลนั้นต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี

4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

4.5 เป็นผู้ที่มีความอดทนเสียสละและเห็นประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

4.6 เป็นผู้ที่มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้นแต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

4.7 จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้

5. การสมัครเป็นสมาชิก

5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

5.2 สมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะรายบุคคล รายกลุ่ม แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก

5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้ที่พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม โดยมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน

6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 เสียชีวิต

6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม

6.3 จงใจฝ่าระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนหมู่บ้านไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

7. คณะกรรมการกองทุน บ้านโนนสว่าง มีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน ซึ่งแบ่งหน้าที่และฝ่ายต่าง ดังนี้

1. น.ส.วิลักษณ์ รัตนวงศ์	ประธานกองทุน
2. นายนายนิพนธ์ เหมวรานนท์	รองประธาน
3. นางนุชฎาภรณ์ สัมมาสูงเนิน	เลขานุการ
4. นางภาวณี หน่วยจันทิก	ผู้ช่วยเลขานุการ
5. นางสุมาลี ฟุ้งกระโทก	เหรัญญิก
6. นางทองฝน รัชชศิริ	ผู้ช่วยเหรัญญิก
7. นายสมพงษ์ หลาวเพชร	ประชาสัมพันธ์/ประสานงาน
8. นายธีรพันธ์ ธีรวัฒน์ชนกร	ประชาสัมพันธ์/ประสานงาน
9. นายชัยโย ญาติจันทิก	ฝ่ายสินเชื่อ
10. นายสำอังก์ นีวจันทิก	ฝ่ายสินเชื่อ
11. นายณรงค์ เหล็กสูงเนิน	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
12. นางสมบัติ ไพฑูรย์	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
13. นางสาวรุ่งราตรี นันต์จันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ
14. นางหนึ่งนุช คณาศักดิ์	ฝ่ายตรวจสอบ
15. นายสมาน ญาติจันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ

8. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

8.1 เงินทุนเพื่อสาธารณะประโยชน์	ร้อยละ 10
8.2 เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้	ร้อยละ 10
8.3 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ	ร้อยละ 20
8.4 จัดเป็นกองทุนบริหารกลุ่ม	ร้อยละ 25
8.5ปันผลค่าหุ้นคืนให้แก่สมาชิก	ร้อยละ 15
8.6 ประกันความเสี่ยง	ร้อยละ 15
8.7 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	ร้อยละ 20

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้กองทุนให้กับสมาชิก ดังนี้

1. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยครบคร่าวละ 1 ราย ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

2. ลักษณะโครงการ สมาชิกยื่นขอเงิน ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

3. วงเงินกู้ ให้สมาชิกกู้ได้รายละ 20,000 บาท หรือไม่เกิน 50,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการควรมติเงินกู้รายได้เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมด เพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 50,000 บาท จะต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน / และบุคคลค้ำประกัน

4. การทำสัญญาเงินกู้ ทุกประเภท ต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการไว้ 1 ชุด ตามแบบและเงื่อนไข

4.1 ถ้าย้ายเนาเอกสารสำคัญอย่างละ 1 ชุด ทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนสมรส

4.2 ผู้ค้าประกัน 2 คน และต้องเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น และหัวหน้าครอบครัว 1 คน ค้าประกันได้ 2 ครั้ง

4.3 กลุ่มมรส (ถ้ามี) ต้องลงลายมือชื่อให้คำยินยอม

4.4 มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

4.5 มีพยานหรือผู้รู้เห็น เช่น ค้าประกัน

4.6 การกู้ กู้เงิน ได้ตั้งแต่ 1,000 บาท ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 20,000 บาท ต่อ 1 ราย

ต่อ 1 ปี

5.7 คณะกรรมการไม่มีสิทธิ์ค้ำประกันเงินกู้ใด ๆ ทั้งสิ้น

5. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

5.1 โฉนดที่ดิน หลักทรัพย์

5.2 ผู้ค้าประกัน 2 คน

6. การชำระคืนเงินกู้

6.1 ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในกำหนด 1 ปี

7. อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 6 ต่อปี หรือ ร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน

7. หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

สตีฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่” (Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for jauging alternative decision)

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

(1) ขั้นตอนการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

(2) ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ

(3) ขั้นตอนการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

(4) ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

7.1 ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

(1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

(2) ชนิดของการตัดสินใจที่ต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่ต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป

(3) ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ (ดังรูปที่ 1)

(4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมิน และผู้ตัดสินใจ

(5) เพื่อให้ให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

(6) การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

7.2 รูปแบบของการประเมินแบบ (CIPP MODEL)

รูปแบบของการประเมินแบบซีพีพี มาจากตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะทำการประเมิน

1. การประเมินบริบท หรือ สภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากร การรวมกลุ่ม ผู้นำ ความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนการศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยทำให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนเพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง

- (1) การจัดทำนักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- (1) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- (2) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง
- (3) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจ

การทำตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าอย่างไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลและแปลความหมายที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

4.1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

4.2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

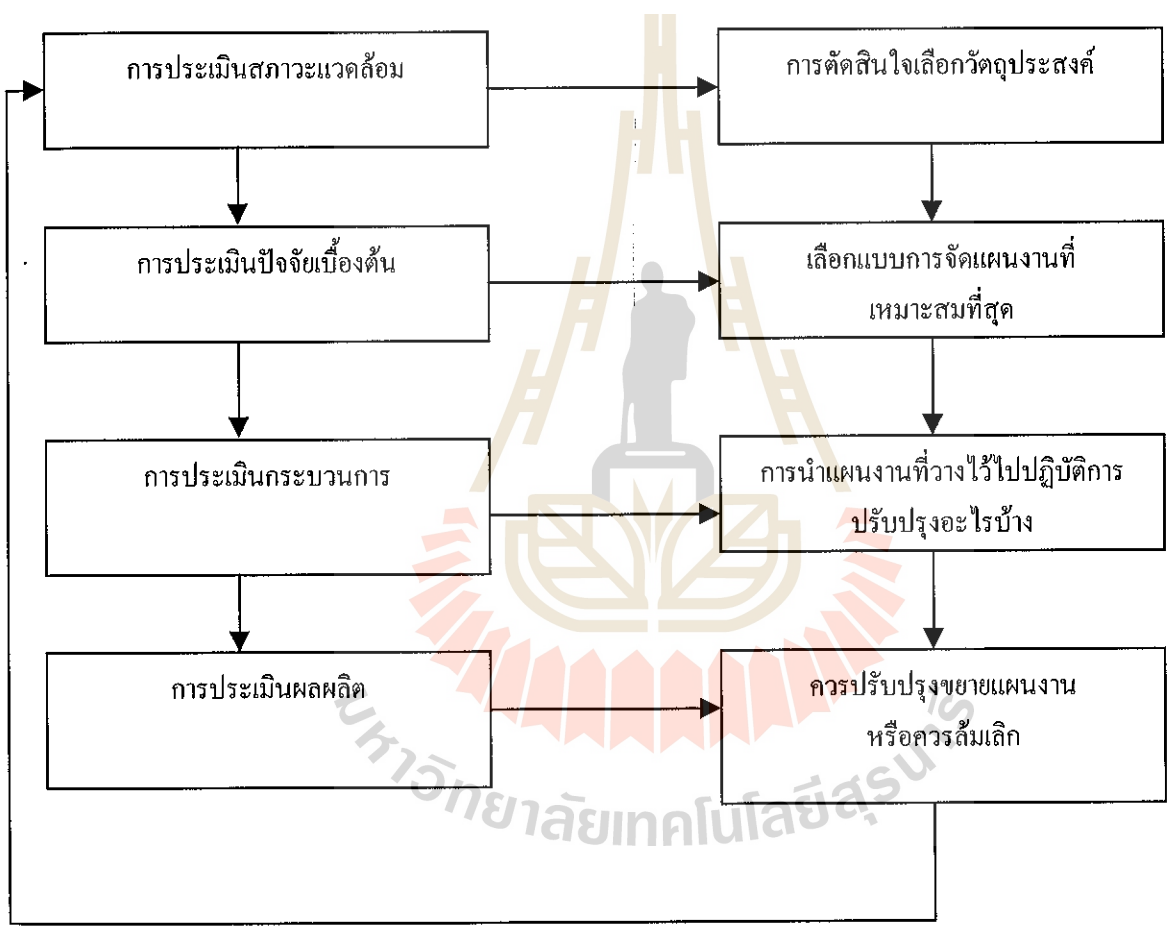
4.3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ
แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพพี
(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525)

ประเภทของการประเมิน

ประเภทของการตัดสินใจ

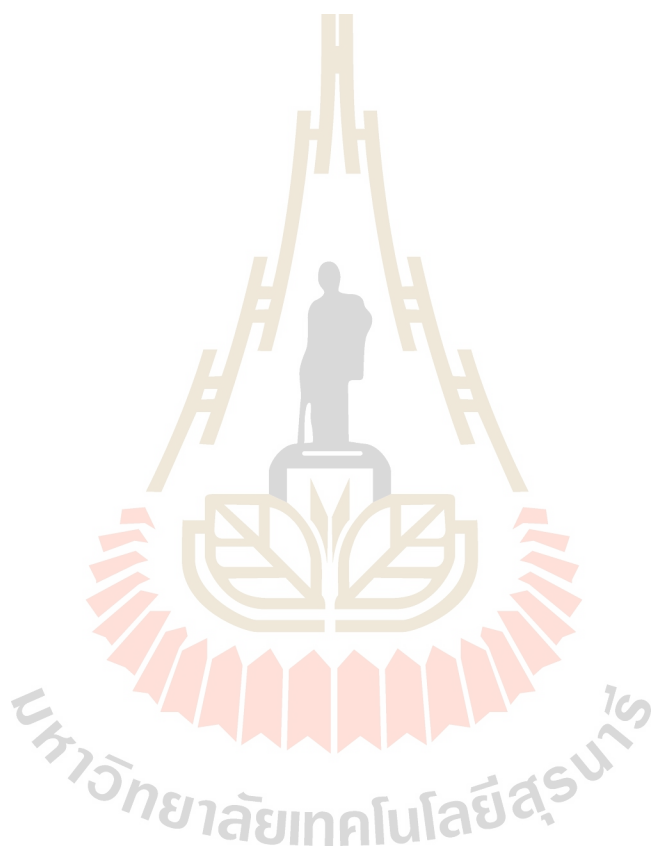
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. **วิเคราะห์บริบท (Context Analysis)** เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน
2. **วิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น (Input Analysis)** เริ่มต้นนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา ประชาสัมพันธ์และประกาศรับสมัครบัณฑิตเพื่อเข้าร่วมโครงการ
3. **วิเคราะห์กระบวนการของโครงการ (Process Analysis)** จัดทำหลักสูตรการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จัดตั้งคณะกรรมการ อำนวยการคณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ให้บัณฑิตศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา และปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม (บร.1 - บร.12) ในการเก็บข้อมูลคณาจารย์ นิเทศก์ ติดตามและนิเทศก์ ช่วยเหลือนักศึกษาในพื้นที่การปฏิบัติงานและนักศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่คณาจารย์นิเทศก์
4. **วิเคราะห์ผลของโครงการ (Output Analysis)** เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังอยู่ บัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้ เป็นผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและกาดรประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนมีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจำนวนรายงานผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยในรูปของสารนิพนธ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แถลงการต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 สรุปลสาระสำคัญประการหนึ่งได้ว่า “โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเร่งด่วนให้กับประชาชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนมีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพของตนเองที่จะบริหารจัดการเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ อีกด้วย” (บทความจากท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะ ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบในการประเมิน

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจ โดยได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

(1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

(2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

1.2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เป็นการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อมโดยทั่วไปของชุมชน เช่น ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ประชากร แหล่งน้ำ เป็นต้น
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เป็นการเก็บข้อมูลในส่วนที่จะใช้ชี้วัดความเข้มแข็งโดยรวมของชุมชน เช่น เรื่องความสามัคคี ผู้นำ กลุ่ม หรือองค์กร เหล่านี้
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เป็นแบบทดสอบความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของคนในชุมชน เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน) เป็นการรายงานสภาพความเปลี่ยนแปลงทางการเงินของกองทุนหมู่บ้าน ในระยะเวลา 1 เดือน
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระดับตำบล) เป็นแบบรายงานผลการประชุมระดับเครือข่ายตำบล
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เป็นแบบรายงานผลการประชุมระดับหมู่บ้าน
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ของชุมชนในทัศนะของประชาชน) เป็นบทสรุป หรือผลจากการสำรวจใน บร.2
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)

9. แบบรายงาน บร 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) เป็นแบบรายงานซึ่งใช้ประกอบกับ บร.3 เพื่ออธิบายภาพรวมสรุปผลการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.3
10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) เพื่อต้องการทราบในรายละเอียดของสมาชิกผู้จ่ายเงินเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เช่น รายรับ – รายจ่าย ปัญหา และแนวทางการแก้ไข
12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน)
13. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน
14. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมิน แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1

2.1.1 ตัวชี้วัด ของหน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- (1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- (2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- (3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- (4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- (1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- (2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- (3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- (4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.2.1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด โดยการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลบริบทภายในหมู่บ้าน

(2) กำหนดแหล่งข้อมูล โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลซึ่งจะพิจารณาจาก สิ่งที่ต้องการจะทราบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

(3) เลือกกลุ่มตัวอย่าง จากสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น จากคณะกรรมการกองทุนสมาชิกผู้กู้ และสมาชิกคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

(4) เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ และพิจารณาว่าวิธีไหนจะเหมาะสมที่สุด เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ

(5) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมจากสถานการณ์จริง โดยได้มีการวางแผนและเตรียมการก่อนทำการเก็บข้อมูล เช่น การจัดเวทีประชาคม การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

2.2.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การสังเกต (Observation) และบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตจากพฤติกรรม ของกลุ่มเป้าหมาย (สมาชิก) โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ

(2) การสัมภาษณ์ (Interview) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) โดยการสนทนากับคณะกรรมการกองทุน สมาชิกในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่เป็นสมาชิกกองทุน ซึ่งการสัมภาษณ์นั้น จะมีทั้งการสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบในสิ่งที่กำหนด ตามวัตถุประสงค์ของโครงการและการสัมภาษณ์เรื่องทั่วไป

(3) การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Dessionion) จากการจัดเวทีชาวบ้าน เวทีประชาคม เพื่อต้องการทราบถึงความคิดโดยรวมและความต้องการที่หลากหลายของคนในชุมชน

(4) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูลหาข้อมูลที่ต้องการ

2.2.3 การสังเคราะห์ข้อมูล

ในการสังเคราะห์เพื่อประเมินโครงการจะใช้ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยที่

(1) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาเป็นค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ เป็นต้น

(2) การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นสังเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง เป็นต้น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตาราง ในการวิเคราะห์

3. ตัวชี้วัด บริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
- 1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและลำตะคลอง สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน

1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

1.4 ด้านวัฒนธรรม

1.5 ข้อมูลด้านการปกครอง

3. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

3.4 หนี้ยูนอกระบบของผู้กู้

3.3 อาชีพหลักของผู้กู้

3.4 รายได้ของครอบครัว

.5 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยหาตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

- (1) จำนวนผู้กู้
- (2) ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- (1) จำนวนผู้กู้ที่ได้
- (2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- (3) การขยายกิจการของผู้กู้
- (4) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- (1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- (2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- (3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- (4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

- (1) ความยากจนของประเทศ
- (2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- (3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- (4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- (5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- (6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
- (7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

- (1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- (2) สภาพปัจจุบัน
- (3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- (4) ด้านวัฒนธรรม
- (5) ข้อมูลด้านการปกครอง

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- (1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- (2) ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว
- (3) หนี้สินรายการของผู้กู้
- (4) หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
- (5) อาชีพหลักของผู้กู้
- (6) รายได้ของครอบครัว
- (7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่น ๆ
- 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - (1) รายได้เป็นเงิน

(2) ผู้ปฏิบัติงานได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

(1) ผู้ปฏิบัติงานได้ขยายกิจการ

(2) ผู้ปฏิบัติงานได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

(1) ผู้ปฏิบัติงานมีที่พักตนเอง

(2) ผู้ปฏิบัติงานมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

(3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลแต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการศึกษาเอกสารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง รวมทั้งเลือกวิธีการดำเนินการประเมินโครงการแล้ว ผลของการประเมินโครงการดังกล่าวสามารถนำมาเสนอได้พอสังเขป ดังนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

จนปัจจุบันนี้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงตกต่ำและวิกฤตเป็นอย่างนี้มาตลอดไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจในยุคไหน รัฐบาลไหนก็ตาม ทำให้รัฐบาลต้องกู้หนี้ยืมสินจากต่างประเทศเพื่อสู้วิกฤตเศรษฐกิจของไทย ด้วยหวังว่าจะนำมากระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น แต่นั่นก็เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุสำหรับรัฐบาลในยุคที่ผ่าน ๆ มา ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ก็ตกอยู่ภาวะตกต่ำเหมือนกัน เป็นเหตุให้ระบบเศรษฐกิจในระดับฐานรากระดับล่าง ๆ ลงมาได้รับผลกระทบตามไปด้วย เป็นเหตุให้ประเทศต้องตกอยู่ในปัญหาความยากจน อย่างไม่จบสิ้น

1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สภาวะการค้าและการส่งออกของประเทศส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าในภาคเกษตรกรรม เช่น ข้าว อาหารสัตว์ สัตว์แช่แข็ง เสื้อผ้า เป็นต้น ซึ่งแต่ละปีการส่งออกสินค้าจำพวกนี้มีมาก แต่ก็ไม่มากเท่ากับการรับซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เพราะส่วนใหญ่สินค้าที่ซื้อเข้ามาจะเป็นจำพวกสินค้าสิ้นเปลือง เช่น น้ำมันดิบ รถยนต์ ซึ่งแต่ละปีไทยเสียดุลทางการค้ามาก ซึ่งส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจขอประเทศไทยมาโดยตลอด ดังนั้น วิธีที่จะทำให้สามารถลดการขาดดุลการค้าได้ โดยการประหยัด ซื้อสินค้าจากต่างประเทศให้น้อยลงอาจทำให้การขาดดุลการค้าของประเทศลดน้อยลงได้

1.3 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้ประเทศไทย มีสภาพแวดล้อมที่เลวลงเป็นอันมากเนื่องจากว่าคนไทยส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว ไม่รู้จักรักษามรดกชาติ ยิ่งในเขตเมืองหลวงสภาวะมลพิษทางอากาศยิ่ง

ทวิคูณมาก ผู้คนเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ทั้งโรคภูมิแพ้ โรคหอบ โรคหืด ฯลฯ และในต่างจังหวัดก็มีการตัดไม้ทำลายป่ากัน บุกรุกที่ป่าสงวนกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้อากาศร้อน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ประเทศต้องร่วมแรงร่วมใจกันปกป้องและรักษาสมดุลธรรมชาติ และต้องไม่ทำร้ายธรรมชาติกันเหมือนที่เคยเป็นอยู่

1.4 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะตกต่ำเช่นทุกวันนี้ สินค้ามีราคาแพงขึ้น ประชาชนต้องใช้จ่ายเพื่อจิววัตรประจำวันมากขึ้น พวกเขาเหล่านั้นจึงต้องหาทางต่าง ๆ เพื่อหาเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอต่อความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงิน ปัญหามันอยู่ตรงที่ว่าถ้าหากว่าเงินที่สามารถหามาได้ไม่เพียงพอพวกเขาจะทำยังไง ก็อาจจะกู้ยืมเงินจากนายทุน และแหล่งเงินกู้จากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบอาชีพ สุดท้ายผู้ที่กู้เงินมาไม่มีเงินคืนทำให้เกิดความเดือนร้อนขึ้นมากภายหลัง

1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนไปจะเกิดผลกระทบตั้งแต่สังคมในเมืองขยายมาจนถึงระดับล่างลงมา จนกระทั่งถึงหน่วยที่เล็กที่สุดเป็นระดับ ท้องถิ่น และครอบครัว เมื่อเมืองใหญ่คือแหล่งทำมาหากิน ทำให้ผู้คนในชนบทหันเหเข้ามาทำงานทำในเมืองกันมากขึ้นเป็นเหตุให้ท้องถิ่นไม่มีผู้คนอยู่ ทำให้สังคมในท้องถิ่นเกิดการล่มสลาย การเป็นอยู่ของท้องถิ่นเปลี่ยนไป และจะเกิดการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น ถ้าสังคมไทยยังเป็นอยู่อย่างนี้

1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้คนไทยเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่อย่างมาก โดยวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่ดีของไทยไปค่อนข้างมาก โดยภาพรวม โดยเฉพาะวัฒนธรรมการกิน , การแต่งตัว , การดำรงชีวิตประจำวัน , ทัศนียมซึ่งค่านิยมเหล่านี้ทำให้คนไทยต้องเสียคุณทางการค้าจากต่างประเทศเป็นอย่าง ถ้าคนไทยมองย้อนกลับมาและใช้ชีวิตเหมือนเดิม ที่ปู่ย่าเราได้ปฏิบัติกันมานาน ประเทศไทยก็คงไม่เป็นหนี้สินต่างประเทศมากมายอย่างเช่นปัจจุบันแน่นอน

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

1.) ประวัติหมู่บ้าน

ที่มาของหมู่บ้านโนนสว่าง ตั้งมาเมื่อประมาณปี 2489 หรือประมาณ 55 ปีมาแล้ว โดยแยกออกมาจากบ้านลาดบัวขาว หมู่ 2 พื้นที่เดิมเป็นโคกสูงเมื่อก่อนจึงเรียกว่า บ้านโคกสว่าง ต่อมาได้มีโรคระบาดชาวบ้านเจ็บป่วย และล้มตายลง จึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบ้านโนนสว่าง

2.) คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน

คนกลุ่มแรกที่เดินทางเข้ามายังหมู่บ้านนี้ คือ นายแก้ว นันต์จันทิก เป็นผู้ใหญ่คนแรก โดยมีลุงหวิน ลุงหวาง ลุงพุด ลุงทอง ติดตามมาเป็นลำดับส่วนใหญ่อพยพมาจาก บ้านหัวสระ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยแรกเริ่มย้ายเข้ามาอยู่มีอาชีพทำนา เพราะพื้นที่หมู่บ้านนี้เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน เนื่องจากมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน การชลประทานค่อนข้างมีความสมบูรณ์ และปัจจุบันยังคงสภาพเดิม จากเมื่อ 55 ปีก่อน หรือแค่เพียงประมาณ 30 กว่าเปอร์เซ็นต์

2.2 สภาพปัจจุบัน

1.) ทำเลที่ตั้ง

บ้านโนนสว่าง ตั้งอยู่ในตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอสีคิ้ว อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 12 กิโลเมตร และใช้เส้นทางเดินทางได้หลายเส้นทาง เช่น ทางรถยนต์ ทางรถไฟ เป็นต้น

2.)อาณาเขตติดต่อ

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านลาดบัวขาว
ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านหนองซอน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านหนองบัว
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านเลิศสวัสดิ์

3.)ระบบสาธารณูปโภค

(1) ไฟฟ้า

ปัจจุบันบ้านโนนสว่าง มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน ซึ่งดำเนินการสร้างโดยการไฟฟ้าสีคิ้ว ในปี พ.ศ. 2538 คิดเป็น ร้อยละ 100 เพราะว่าไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคที่จำเป็นกว่าส่วนอื่นสำหรับแต่ละครัวเรือนจะต้องมีไว้ใช้กันทุกหลังคาเรือน

(2) ถนน

แต่ก่อนหมู่บ้านซึ่งมีถนนยาวทั้งหมด 4.258 กิโลเมตร ปัจจุบันเป็นถนนคอนกรีตเมื่อปี 2536 ประมาณ 2.756 เมตร ในอนาคตอาจจะมีโครงการที่จะสร้างถนนเพิ่มเติมขึ้นอีก เนื่องจากร่องบประมาณที่จะตกลงมาจากจังหวัด หรือ งบจาก ส.ส. นั้นเอง

(3) ประปาหมู่บ้าน

ปัจจุบันทุกครัวเรือนมีน้ำประปาใช้ ซึ่งดำเนินการสร้างโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ตามแผนโครงการพัฒนาหมู่บ้าน

(4) โทรศัพท์สาธารณะ

ในหมู่บ้านมีโทรศัพท์สาธารณะ 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกของหมู่บ้าน และเป็นโทรศัพท์แบบหยอดเหรียญ ในอนาคตก็มีแผนพัฒนาหมู่บ้านที่จะขอเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง ให้ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน คาดว่าน่าจะเป็นโทรศัพท์แบบใช้การ์ดของ TOT บ้าง

(5) ศาลาประชาคม

ปัจจุบันมีศาลาประชาคม 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน และสถานที่ดังกล่าวยังใช้ประกอบพิธีสำคัญ ๆ ทางประเพณี และวัฒนธรรมของหมู่บ้านเป็นประจำอยู่ทุกปี เช่น ประเพณีสงกรานต์ ทำบุญปีใหม่ เป็นต้น

2.3 สภาพทางภูมิศาสตร์

1.) สภาพที่ดิน

สภาพดินในเขตพื้นที่บ้านโนนสว่างสามารถทำการเพาะปลูกพืชได้หลายชนิด เช่น ปลูกข้าว พืชหมุนเวียน ทำสวนผลไม้ สวนผัก ได้ผลดี อยู่ในระดับปานกลาง ถึง พอใช้ โดยเป็นดินร่วน ปน ทรายร้อยละ 71 และเป็นดินประเภทอื่น ๆ อีกร้อยละ 29

2.) แหล่งน้ำที่สำคัญ สามารถนำเสนอเป็นตารางได้ดังนี้

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	7	/	
บ่อน้ำบาดาล	-		
สระน้ำ	10	/	
คลอง	1	/	
ห้วย	-		
หนอง	-		
บึง	-		

แม่น้ำ	-		
ฝายกั้นน้ำ	-		
เขื่อนกั้นน้ำ	-		
ทะเล	-		

จากตารางการใช้น้ำจะเห็นว่าบ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 11 มีน้ำใช้ตลอดปีซึ่งเป็นผลดีทางการเกษตร และชาวบ้านโนนสว่างที่มีแม่น้ำไหลผ่าน และมีไว้เพียงพอที่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากได้รับการชลประทานที่ดีจากเขื่อนลำตะคอง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบล คลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และไม่เคยประสบปัญหาภัยแล้งเลยตั้งแต่มีหมู่บ้านโนนสว่างขึ้นมา รวมไปถึงพื้นที่ที่ลำคลองไหลผ่านด้วย

3.)ลักษณะประชากร

เมื่อนำผลจากการสำรวจมาแปลงค่าและนำเสนอในรูปแบบของตารางได้ดังนี้

จากการสำรวจหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 11 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 168 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 750 คน เป็นชาย 354 คน หญิง 396 คน อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	354	47.20
หญิง	396	52.80
2. อายุ		
1 วัน – 3 ปี เต็ม	24	3.20
3 ปี 1 วัน – 6 ปี เต็ม	20	2.67
6 ปี 1 วัน – 12 ปี เต็ม	94	12.53
12 ปี 1 วัน – 14 ปี เต็ม	40	5.33
15 ปี 1 วัน – 18 ปี เต็ม	40	5.33
18 ปี 1 วัน – 50 ปี เต็ม	332	44.27
50 ปี 1 วัน – 60 ปี เต็ม	42	5.60

60 ปี 1 วันขึ้นไป	48	6.4
3. ระดับการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	47	41.60
ระดับมัธยมศึกษา	51	45.13
นักศึกษาผู้ใหญ่	4	3.54
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	11	9.73

ผลการจำแนกจำนวนประชากรจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรภายในหมู่บ้านช่วงอายุระหว่าง 18 – 50 ปี มีจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และครอบครัว เพราะส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงาน ส่วนระดับการศึกษาจะเห็นได้ว่าในหมู่บ้านมีการศึกษาในระดับที่ต่ำมาก

4.) โรงเรียนและการศึกษา

สำหรับ โรงเรียนระดับต่างๆ ในหมู่บ้านก็จะศึกษาอยู่ในหมู่บ้านส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็จะเรียนนอกหมู่บ้าน เด็กที่เรียนในหมู่บ้านจะเรียนที่โรงเรียนบ้านลาดบัวขาว สปอ.สีคิ้ว ซึ่งมีตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนที่เรียนนอกหมู่บ้านก็มีที่โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” โรงเรียนคลองไผ่วิทยา โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ในระดับมัธยมต้น - ปลาย และโรงเรียนอาชีวศึกษาในเมือง สถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัยต่างๆ รวมอยู่ด้วย

5.) สุขภาพอนามัย

เมื่อมีการเจ็บป่วยหรือไม่สบายเบื้องต้นชาวบ้านก็จะทำการรักษาแบบใช้ยาสามัญประจำบ้าน ไปรักษาตัวที่สถานีอนามัยบ้านใหม่สำโรง ตำบลลาดบัวขาว หรือไปที่โรงพยาบาลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว ถ้าอาการยังไม่ดีขึ้นก็ต้องเข้าไปรักษาตัวที่จังหวัด หรือโรงพยาบาลต่างจังหวัด หรือเข้ากรุงเทพฯ ถ้าหากแพทย์ที่ไปรักษาด้วยไม่สามารถรักษาอาการเจ็บป่วยให้หายหรืออาการดีขึ้นได้

2.4 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

1. อาชีพหลักและอาชีพรอง

1.1 อาชีพหลัก คือ

1.1.1 เลี้ยงสัตว์ ได้แก่

- (1) วัวนม และวัวเนื้อ
- (2) เป็ด
- (3) หมู
- (4) ไก่

1.1.2 เกษตรกรรม ได้แก่

- (1) ข้าว
- (2) ข้าวโพด
- (3) อ้อย
- (4) มันสำปะหลัง

1.2 อาชีพรอง คือ

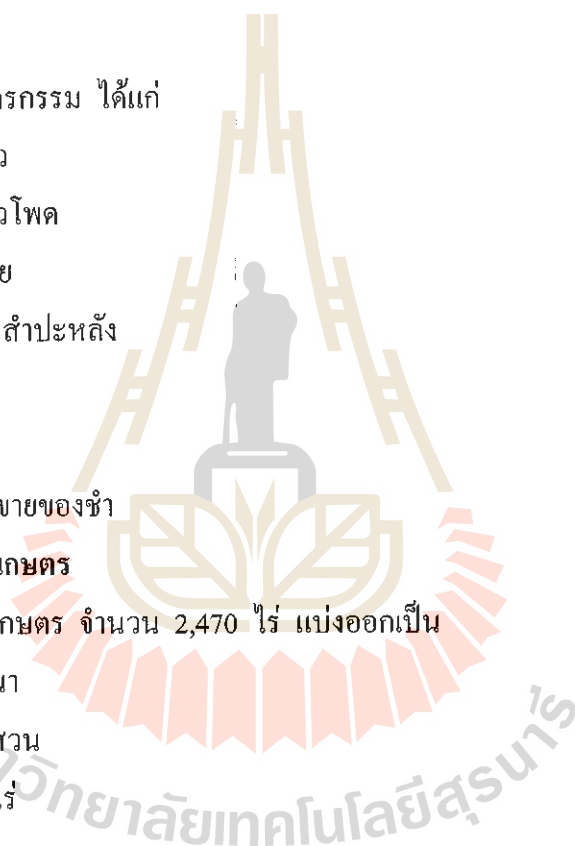
1.2.1 รับจ้าง

1.2.2 ค้าขายขายของชำ

2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร

1.1 มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 2,470 ไร่ แบ่งออกเป็น

- พื้นที่ทำนา
- พื้นที่ทำสวน
- พื้นที่ทำไร่

3. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว

ตารางที่ 2 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปี ในแต่ละครอบครัว

รายได้ (บาท)	จำนวนครอบครัว
1,000 - 5,000	3
5,001 - 10,000	15
10,001 - 20,000	34
20,001 - 30,000	70
30,001 - 50,000	29
50,001 - 100,000	17

เมื่อดูรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านจะเห็นได้ว่า มีความเป็นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า อาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรกรรม และรับจ้างกว่าร้อยละ 50

2.4 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

ส่วนด้านการนับถือศาสนาของชาวบ้าน โนนสว่างผู้ประเมิณมองภาพโดยรวมแล้ว พอที่จะประเมินได้ว่านับถือศาสนาพุทธทั้งหมด จากการเข้าวัด การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะมีลักษณะเป็นแบบศาสนาสืบทอด คือ นับถือกันตามบรรพบุรุษ ผู้เฒ่าผู้แก่จะนำลูกหลานเข้าวัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากเสมอมา เนื่องจากวัดมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในเรื่องพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ วัดและศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวบ้าน โนนสว่าง คือ วัดลาดบัวขาว ซึ่งใช้ร่วมกับบ้านลาดบัวขาว (บ้าน โนนสว่างไม่มีวัด)

มีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้าน ได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีไม่เปลี่ยนแปลงลงสำหรับงานประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

(1) เดือนห้า หรือเดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์ หรือปีใหม่ของชาวไทย มีการรดน้ำ คำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นการขอพรปีใหม่ และเป็นศิริมงคลกับตัวเอง การสรงน้ำพระ ทำอาหารคาวหวานไปทำบุญที่วัด มีการสาดน้ำกันระหว่างคนภายนอกหมู่บ้าน และภายในหมู่บ้านด้วยกันเอง ซึ่งถือเป็นประเพณีสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาวบ้าน โนนสว่าง และบ้านอื่น ๆ ก็คงเช่นกัน

3. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว

ตารางที่ 2 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปี ในแต่ละครอบครัว

รายได้ (บาท)	จำนวนครอบครัว
1,000 - 5,000	3
5,001 - 10,000	15
10,001 - 20,000	34
20,001 - 30,000	70
30,001 - 50,000	29
50,001 - 100,000	17

เมื่อดูรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านจะเห็นได้ว่า มีความเป็นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า อาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรกรรม และรับจ้างกว่าร้อยละ 50

2.4 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

ส่วนด้านการนับถือศาสนาของชาวบ้าน โนนสว่างผู้ประเมิณมองภาพโดยรวมแล้ว พอที่จะประเมินได้ว่านับถือศาสนาพุทธทั้งหมด จากการเข้าวัด การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะมีลักษณะเป็นแบบศาสนาสืบทอด คือ นับถือกันตามบรรพบุรุษ ผู้เฒ่าผู้แก่จะนำลูกหลานเข้าวัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากเสมอมา เนื่องจากวัดมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในเรื่องพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ วัดและศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวบ้าน โนนสว่าง คือ วัดลาดบัวขาว ซึ่งใช้ร่วมกับบ้านลาดบัวขาว (บ้าน โนนสว่างไม่มีวัด)

มีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้าน ได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีไม่เปลี่ยนแปลงสำหรับงานประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

(1) เดือนห้า หรือเดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์ หรือปีใหม่ของชาวไทย มีการรดน้ำ คำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นการขอพรปีใหม่ และเป็นศิริมงคลกับตัวเอง การสรงน้ำพระ ทำอาหารคาวหวานไปทำบุญที่วัด มีการสาดน้ำกันระหว่างคนภายนอกหมู่บ้าน และภายในหมู่บ้านด้วยกันเอง ซึ่งถือเป็นประเพณีสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาวบ้าน โนนสว่าง และบ้านอื่น ๆ ก็คงเช่นกัน

(2) เดือนแปด หรือ เดือนกรกฎาคม ทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดยการถวายเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน และเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นเพื่อใช้ระหว่างจำพรรษา 3 เดือน และชาวบ้านยังให้ลูกหลานที่อยู่ในช่วงเป็นหนุ่มบวชในช่วงนี้ด้วย

(3) เดือนสิบเอ็ด หรือ เดือนตุลาคม ทำบุญออกพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดยการทอดผ้าป่า และกฐินเข้าวัด เพื่อสร้างบุญกุศล และมีพิธีการตักบาตรเทโวโรหณะ(ถ้าผู้เขียนพิมพ์ผิดก็ขออภัยด้วย) หรือที่เรียกว่า การตักบาตรพระร้อย นั้นเอง

2.5 การเมืองการปกครอง

รูปแบบการปกครองของหมู่บ้านโนนสว่างก็คงเป็นระบบเหมือนทั่วไป คือ มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีเป็นการปกครองแบบการกระจายอำนาจการปกครองในรูปของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายชื่อคณะกรรมการดังนี้

- (1) นายศรวิทย์ ธิรวัฒน์ธนกร เป็น ผู้ใหญ่บ้าน
- (2) นายชีพ ภักดี เป็น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- (3) นายธีรพันธ์ ธิรวัฒน์ธนกร เป็น อบต. และ
- (4) นายโชติ ทิมจันทิก เป็น อบต.

ซึ่งแต่ก่อนคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีการประชุมกัน 1 – 3 เดือน/ ครั้ง แต่ปัจจุบันมีการประชุมเสวนากันน้อยมา (ผลการสำรวจ บร.2) ถ้าหากจะมีการประชุมครั้งใดแล้วจะแจ้งให้กรรมการหมู่บ้านทราบทางหอกระจายเสียงของหมู่บ้าน ซึ่งติดตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน และสถานที่ที่ใช้ในการประชุม คือ หอประชุมกลางบ้าน

2.6 กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

1.จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบันสามารถสรุป และนำเสนอในรูปแบบตารางได้ 6 กลุ่ม ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(คน)	วันที่จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
1	กลุ่มสงเคราะห์พัฒนาหมู่บ้าน	กลุ่มสงเคราะห์คนชรา	10 คน/ปี	พ.ศ.2539	3,000

2	กลุ่มออมทรัพย์	ส่งเสริมเงินกู้	350	5 ม.ค.2537	2,900,000
3	กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร	แปรรูป	49	พ.ศ.2541	60,000
4	โครงการรวมน้ำ บวกลใจถวายใน หลวง	ขยายบ่อให้ สมาชิกจำนวน34 บ่อ	49	พ.ศ.2540	247,000
5	กองทุนเมนู 5	กองทุนส่งเสริม อาชีพ	92	พ.ศ.2543	400,000
6	กลุ่มเลี้ยงวัว	ส่งเสริมการเลี้ยง วัว	350	พ.ศ.2537	100,000

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

(1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลอยู่พอสมควรจากการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของครัวเรือน ได้ข้อมูลจากการสอบถาม และการสัมภาษณ์

(2) เงิน 1 ล้านบาท คือ เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งปัจจุบันเงินจำนวนดังกล่าวได้ปล่อยกู้ไปแล้ว 977,000 บาท

(3) คณะกรรมการหมู่บ้าน คือ เป็นตัวแทนที่ชาวบ้านเลือกตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารงานการจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีรายชื่อคณะกรรมการอยู่ข้างต้นแล้ว

(4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือ เงินที่สมาชิกกองทุนกู้ยืมไปเพื่อ ประกอบอาชีพ หรือ พัฒนาอาชีพ แล้วเกิดดอกผลนำมาชำระคืนเมื่อถึงกำหนดเวลาคืนเงิน ซึ่งปัจจุบันยังคง

มีมาคืนเงินของสมาชิกกองทุนอยู่อย่างต่อเนื่อง ตามโครงการสัญญาที่เขียนเอาไว้ ส่วนการชำระคืนนั้นสมาชิกได้ชำระคืนไปแล้วทั้งสิ้น – ดอกเบี้ย รวมเป็น 95,802.32 บาท

(5) **ผู้สมัครขอกู้** คือ ประชาชนในหมู่บ้านที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วเขียนคำร้องขอสมัคร เพื่อขอกู้เงินกองทุน และรอการอนุมัติเงินจากคณะกรรมการกองทุน เมื่อพิจารณาแล้วมีเพียงพอที่จะสามารถปล่อยกู้ได้อีกในรอบต่อไป

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

(1) **กระบวนการคัดเลือกผู้กู้** พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกจะต้องดูผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้หรือไม่ และพิจารณาเรื่องการเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงินของผู้กู้ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่อปล่อยเงินกู้ และจะได้ผู้กู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการร่วมกันสรรหาบุคคลด้วยความยุติธรรม แต่จำนวนเงินที่กู้จะได้ไม่เท่ากันแล้วแต่โครงการที่เขียน

(2) **กระบวนการทำบัญชีของกองทุน** พบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชี ในรูปแบบที่เรียบง่ายสามารถเข้าใจได้ดี สำหรับบัญชีจริง ๆ แล้วมีทั้งหมด 9 เล่มก็ทำครบหมดแล้ว เพราะมีคณะกรรมการที่มีความรู้ทางด้านบัญชีอยู่ด้วย สมาชิกสามารถเข้าใจง่ายเนื่องจากเป็นรูปแบบบัญชีอย่างง่าย เมื่อได้ดูวิธีการทำบัญชีเป็นหลักฐานในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ การทำบัญชียังต้องการที่จะได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่อีก และผู้ที่รับหน้าที่ทำบัญชีต้องสามารถอธิบายที่มาที่ไปของเงินได้

(3) **การแนะนำวิธีทำธุรกิจของผู้กู้** ในหมู่บ้านนั้นมีหลายประเภทส่วนแล้วชาวบ้านจะทำโดยอาศัยความรู้เดิมเป็นฐานที่ได้อยู่แล้วจะเรียกว่าเป็นการสืบทอดก็เห็นจะได้ ทำกันเป็นครอบครัว ค่าใช้จ่ายต่ำ และใช้เงินทุนหมุนเวียนไม่มากนัก สำหรับคุณสมบัติ และวิธีการได้มาจะอยู่ในระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งกองทุน บทที่ 2

(4) **การช่วยหาตลาด** ยกตัวอย่างเป็นผู้ประกอบธุรกิจแปรรูป ผู้ประกอบธุรกิจจะมีตลาดในแต่ละชุมชนนั้นๆ ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น ขายสินค้าได้ดีขึ้น แต่ก็มีข้อเสียคือ บุคคลไม่เชื่อถือในฝีมือ

(5) **การรับชำระหนี้** ทุกคนที่กู้เงินจะนำเงินมาส่งคืนที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และผู้ที่รับผิดชอบในการนำเงินไปส่งคืนธนาคารก็คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก ทำให้ทราบว่ามิใครที่ยังไม่ได้นำเงินมาส่งคืน แต่จะล่าช้า

เพราะจะต้องรอผู้กู้ที่นำเงินมาชำระคืนไม่ตรงเวลา และไม่ปลอดภัยในการที่ประธานจะถือเงินไว้มาก ๆ

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

2.2.3.1 ผลโดยตรง

(1) จำนวนเงินของผู้ให้กู้ พบว่ากองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 68 ราย เป็นเงิน 977,000 บาท การอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้ง 68 ราย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับผู้กู้ทำให้เงิน 1 ล้านบาทที่ได้ปล่อยกู้ไปเป็นการหมุนเวียนในหมู่บ้านและเกิดรายได้กับกองทุนมีดอกเบียดอกจากการกู้ยืมกลับมาเป็นทุนสะสมของกองทุน ทำให้กองทุนเข้มแข็งขึ้นอีก แต่ก็มีในบางรายที่จำนวนเงินที่ได้ไม่เพียงพอต่อการทำกิจการจึงต้องเปลี่ยนไปดำเนินกิจการอย่างอื่นทำให้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

(2) ยอดเงินให้กู้ ให้สมาชิกกู้เป็นเงินทั้งหมด 977,000 บาท

(3) กองทุนสะสม/เงินออมทรัพย์ พบว่ามีสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 68 ราย และกองทุนหมู่บ้านมีทุนสะสมของหมู่บ้านทั้งสิ้น 47,817.32 บาท ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2545 จากการที่สมาชิกส่งเสริมออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้พบว่า ผู้กุนำเงินที่กู้ไปดำเนินกิจการตามปกติ และนำไปขยายกิจการของตนเองค่อนข้างตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

2.1.3.2 ผลกระทบโดยตรง

(1) จำนวนผู้ที่ได้ จำนวนผู้กู้ได้มีทั้งหมด 68 ราย จากสมาชิก 111 ราย

(2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านมีทั้งหมด 47,817.32 บาท

(3) การขยายกิจการของผู้กู้ นำเงินที่กู้ไปขยายกิจการ เช่น ทาง การเกษตร นำเงินไปซื้อวัวนมเพิ่ม และซื้ออาหารวัวนมเพิ่มเพื่อจะได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

(4) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่นผู้กุนำเงินไปเปิดตู้ซั่มรถ ร้านงานที่เกี่ยวกับศิลป์ ร้านเสริมสวย ร้านอาหาร เป็นต้น

2.13.3 ผลกระทบทางอ้อม

(1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่าการทำงานของคณะกรรมการมีความร่วมมือกัน มีความสามัคคีกันดีในหมู่คณะ ทำให้กองทุนมีศักยภาพและเข้มแข็งพอที่ดำเนินการบริหารจัดการกองทุนเงินด้านต่อไปได้

(2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ มีเครือข่ายการเรียนรู้มีพอสมควรคือมีหน่วยงานของรัฐมาแนะนำข้อมูลให้กับชาวบ้าน และมีการประสานงานในเรื่องที่เกี่ยวกับกองทุนกับหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน รวมไปถึงที่อำเภอด้วย

(3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด การสร้างเครื่องมือทางการตลาดของผู้กู้ยังเป็น ไปไม่ได้เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มที่ชัดเจน ดีพอที่ตั้งเป็นกลุ่มได้ ยังคงเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนอยู่

(4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ ในการทำกิจกรรมของผู้กู้แต่ละระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ดี มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ จปฐ. คือประมาณ 35,000 บาท/ปี ต่อครอบครัว ถือว่ากลุ่มผู้กู้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่นมากนัก

2.2 หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้พบว่า กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปประกอบกิจการล้วนแต่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของตนเองเป็นอย่างไร เช่น การทำการเกษตร ผู้กู้จะเตรียมสถานที่มีการคัดเลือกวัตถุดิบให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด การดำเนินกิจการของผู้กู้ถึงแม้จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ อยู่แล้วแต่ยังไม่สามารถทำให้ผู้ประกอบอาชีพได้อย่างถูกวิธียังขาดการปรับปรุงกิจการบางอย่าง เช่น การตลาด การส่งเสริมแนะนำอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่และตลาดเป็นต้น

(2) หนี้สินของผู้กู้ และเครือข่าย ผู้กู้มีหนี้สินกันเกือบทุกครัวเรือนทั้งนอกระบบและในระบบ โดยชาวบ้านบอกว่านำเงินมาทำการเกษตร และเพื่อเพิ่มทุนทำกิจการค้าขาย สร้างงาน สร้างอาชีพ และลดรายจ่ายด้วย

(3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ชาวบ้านร้อยละ 60 มีหนี้สินส่วนใหญ่จะเป็นหนี้กับธนาคารเพื่อออมสิน เพราะอัตราดอกเบี้ยถูก รองลงมาเป็น สหกรณ์ ธกส.ตามลำดับ

(4) หนี้สินของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้กองทุนหมู่บ้านพบว่าผู้กู้ร้อยละ 70 เป็นหนี้สินกับสถาบันการเงินของรัฐและร้อยละ 30 เป็นหนี้้นายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง

(5) อาชีพหลักของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกผัก ทำนา ทำสวน ทำไร่ และร้อยละ 20 ประกอบอาชีพค้าขายและอื่นๆ

(6) รายได้ของผู้กู้พบว่าผู้กู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านมีรายได้ไม่มากนัก แต่ก็ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. นักเนื่องจากในชุมชนมีโรงงาน และแหล่งสร้างรายได้อื่น ๆ อีก

(7) ประสบการณ์ในการดำเนินการ ผู้กู้ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการผลิต การเกษตร ด้านการตลาด ด้วยการรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการเพื่อผลิต หรือรายได้ ให้กับกลุ่ม และครอบครัว เช่น กลุ่มน้ำปลา เป็นต้น

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ที่ได้รับเงินมาแล้วนำไปประกอบกิจการต่างๆ ตามโครงการของผู้กู้ เช่น นำไปซื้อโคเนื้อ โคนม พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย หรือ สินค้าเพื่อการค้าขาย เป็นต้น ผู้กู้ที่ได้เงินมาแล้วแต่ไม่มีเงินทุนสะสมของตนเองหรือมีแต่น้อยมากทำให้ต้องรอเงินกู้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเงินที่ให้ผู้กู้ตามระเบียบรายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกินก็ต้องพิจารณาและมีการลงมติในที่ประชุมเพื่ออนุมัติ แต่ที่บ้านโนนสว่างอนุมัตินั้นก็ไม่มีรายใดเกิน 20,000 บาทอยู่แล้ว

(2) สถานที่และวัตถุดิบ ในการประกอบกิจการของผู้กู้พบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการเกษตรส่วนใหญ่จะมีสถานที่ในการประกอบอาชีพทุกราย แต่วัตถุดิบในการดำเนินงานต้องซื้อเกือบทุกชนิด เช่น อาหารสัตว์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น

(3) เทคนิคการทำงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้เงินของกองทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการทุกรายแต่ขาดเทคนิควิธีการทำงาน เช่น กลุ่มปลูกพืช และต้องการคำแนะนำ เสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เหมือนกัน

(4) กำลังทำงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการเกษตรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครอบครัวทำงาน ถ้าไม่เพียงพอก็จะมีจ้างงาน ซึ่งก็เป็นแรงงานภายในหมู่บ้านด้วยกันเองทั้งนั้น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยงานระบบ B พบว่า

(1) การทำกิจการอย่างถูกวิธี ของผู้กู้แต่ละรายพบว่าผู้กู้มีวิถีในการประกอบกิจกรรมโดยการอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ และพื้นที่ทำกินเดิมในแต่ละกลุ่มอาชีพ และได้รับช่วยเหลือแนะนำในด้านวิชาการของการทำการเกษตรจากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงาน

(2) การหาตลาดที่ดี ผู้กู้แต่ละรายมีการประกอบอาชีพที่ต่างกันส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพการเกษตรกรรม การหาตลาดก็จะเป็นลักษณะของตลาดที่ขยายเป็นประจำ ซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่แล้วในแต่ละปีที่ผ่านมา

(3) การหาวัตถุดิบที่ดี เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพทุกรายต้องการมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้สินค้าได้ราคาตามความต้องการของตนเอง การหาวัตถุดิบที่ดี แต่ราคาในการซื้อต้องแพงตามค่าของวัตถุดิบด้วย

(4) การทำบัญชี โดยทั่วไปผู้กู้เงินจะไม่ค่อยทำบัญชีรายรับรายจ่ายถึงแม้จะทำก็ทำในรูปแบบง่ายๆ ไม่ยุ่งยากทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง บางครั้งการทำบัญชีแบบชาวบ้านนั้นจะลงข้อมูลที่ไมค่อยละเอียดเท่าที่ควรนักเพราะว่ารายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ นั้นจะไม่ค่อยลงกันเพราะถือว่าคงไม่จำเป็น ซึ่งทำให้ข้อมูลอาจผิดพลาดได้ง่าย

(5) การวิเคราะห์ประเมิน จะเห็นได้ว่าการประเมินกระบวนการของระบบ B นั้น มีวิธีดำเนินการของตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพแต่อาจอาศัยเทคโนโลยี ความรู้ ความชำนาญ บางอย่างในการทำกิจกรรมซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้มีผลผลิต และความรวดเร็วในการผลิตสินค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อครอบครัว และเศรษฐกิจของชุมชนด้วย

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

(1) รายได้เป็นเงิน รายได้ของผู้ประกอบกิจการซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 60,000 – 120,000 บาท / ปี เพราะว่าผู้ประกอบกิจการมีอาชีพหลักในการทำการเกษตร เช่น เลี้ยงวัวนม ทำไร่ ทำให้รายได้แต่ละเดือนไม่แน่นอนและยังต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตในแต่ละเดือนซึ่งมีการผันผวน เปลี่ยนแปลงไปไม่เท่ากัน

(2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ส่วนใหญ่ผู้กู้เงินจะได้ผลตอบแทนเป็นในรูปแบบของค่าจ้าง ค่าตอบแทนมากกว่าสิ่งของ หรือ สิ่งที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ทุกกลุ่มอาชีพ

(3) ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผู้กู้ได้ขยายกิจการ ในจำนวนผู้กู้ทั้ง 68 รายนั้น ส่วนมากผู้กู้จะนำเงินกู้ไปเพิ่มทุนในการผลิตมากกว่าการขายกิจการเพราะเนื่องจากวงเงินที่ให้กู้มีน้อย

(4) ผลที่เป็นความพอใจ พบว่าผู้กู้พอใจที่ได้เงินไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพเพราะกองทุนช่วยเหลือในด้านเงินลงทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาในการคืนเงินนานสำหรับบางกลุ่มอาชีพ

(5) ผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ ยังคงมีการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ แต่ก็ยังขาดความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพราะต้องการผลกำไรมากโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลทำให้กิจการของตนเองไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำและจากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าไม่มีการกลับคืนเงินของประชากร กลุ่มคนที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นเมื่อกลับมาภูมิจำแล้วก็กลับไปดำเนินกิจการที่เดิม

3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

(1) เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากเพียงใด

จากการประเมินพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้กู้เงินกองทุนไปเพื่อพัฒนาอาชีพ และเป็นเงินทุนในการทำกิจการที่จะทำให้เกิดการหมุนเวียนภายในชุมชนเกิดรายได้ การจ้างงาน มีดอกผลแล้วสามารถนำเงินมาชำระคืนให้กับกองทุนได้ตามกำหนดสัญญาที่ได้เขียนไว้ ส่งผลให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้น และสามารถนำเงินมาปันผลคืนแก่สมาชิกเมื่อสิ้นปีบัญชีแรกในอนาคต

ในส่วนของผู้ที่ก่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจการด้วยตนเอง เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง ทำให้เกิดเศรษฐกิจในหมู่บ้านมีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้น ราษฎรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำของหมู่บ้านต่างก็ให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาล และมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้น และพัฒนาการอำเภอได้มาให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

การวางระบบโครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหาร มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการครบทั้ง 15 คน มีการแบ่งหน้าที่ ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรม

การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน

การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่าคณะกรรมการมีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน ให้ช่วยกันรักษาสามารถจัดการบริหารตนเอง

ในเรื่องศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชน พบว่าภายในหมู่บ้านมีคณะกรรมการที่สามารถบริหารจัดการกองทุนได้ดี สมาชิกมีการยอมรับ และเคารพในกฎระเบียบ ระเบียบ พื้นที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพที่หลากหลาย คนในชุมชนมีความสามัคคีกันกันดี ถึงปานกลาง ก็ชี้ให้เห็นว่าหมู่บ้านมีประสิทธิภาพดีพอที่จะพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งยั่งยืนได้

(2) เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว ซึ่งเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซึ่งก็เป็นการทำงานที่ต่อเนื่อง

(2) มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้านอยู่แล้วจึงบริหารจัดการได้ง่ายเพราะคณะกรรมการมีประสบการณ์มาก่อน เช่น เกิดจากกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

(3) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้านกับโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้นชาวบ้านให้ความร่วมมือด้วยดี เนื่องจากเป็นโครงการที่พวกเขาสนใจ และติดตามมาโดยตลอด

2.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) การทำงานของคณะกรรมการบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานกันเพียงไม่กี่คน พุดง่าย ๆ คือ มีคนทำงานจริง ๆ ไม่เกินครึ่ง

(2) สมาชิกบางส่วนไม่พอใจการตัดสินใจ เนื่องจากเหตุผลบางประการ

(3) เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับประเทศ

พบว่าในหมู่บ้าน มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กร และมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้การดำเนินกิจการ และการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ตำบล และประเทศ โดยการดำเนินการของทุกคนซึ่งให้ความร่วมมือกันอย่างดีพอ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน คณะกรรมการ สมาชิก ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเกิดเป็นเครือข่ายแห่งความร่วมมือที่ส่งผลดีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

(4) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง โดยการสุ่มร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 168 ครัวเรือน

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของความเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะของตัวแปร

ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชน	ลักษณะค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความสามัคคี	มาก	35	35
	ปานกลาง	75	75
2. มีความซื่อสัตย์	น้อย	20	20
	มาก	80	80
3. ยกย่องคนทำดี	ปานกลาง	74	74
	น้อย	26	26
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	36	36
	ปานกลาง	60	60
5. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	น้อย	4	4
	มาก	30	30
	ปานกลาง	70	70

จากตาราง ความเข้มแข็ง ของชุมชนจะเห็นว่า

(1) ความสามัคคีในชุมชนมีความสามัคคีปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 65 ของการสุ่มตัวอย่าง แสดงว่าชุมชนมีความสามัคคีกันดีพอสมควร

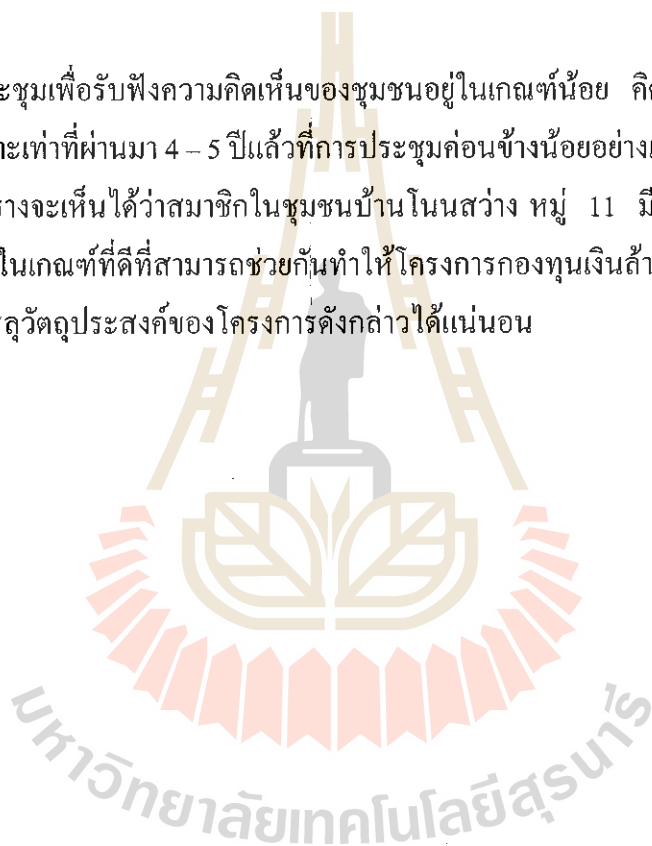
(2) ความซื่อสัตย์ สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 80 ของการสุ่มตัวอย่าง แสดงว่าชุมชนมีความจริงใจต่อกัน อยู่ในเกณฑ์ดี

(3) ยกย่องคนทำดี จะเห็นได้ว่าชุมชนมีการยกย่องคนทำดีมากคิดเป็นร้อยละได้ 74 และปานกลางคิดเป็นร้อยละได้ 26 จากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งให้เห็นว่าชุมชนให้เกียรติ และชื่นชมในการที่คนในหมู่บ้านไปสร้างความดีงามให้กับครอบครัว หมู่บ้าน หรือที่ไหน ๆ ก็ตาม

(4) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 60 ของการสุ่มตัวอย่าง ในด้านการช่วยเหลือกัน และกันอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ต่างไปจากเมื่อก่อน

(5) การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของชุมชนอยู่ในเกณฑ์น้อย คิดเป็นร้อยละ 70 ของการสุ่มตัวอย่าง เพราะเท่าที่ผ่านมา 4 – 5 ปีแล้วที่การประชุมก่อนข้างน้อยอย่างเห็นได้ชัด

ซึ่งเมื่อดูจากตารางจะเห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนบ้านโนนสว่าง หมู่ 11 มีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีที่สามารถช่วยกันทำให้โครงการกองทุนเงินล้านดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวได้แน่นอน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 11 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.โครงการกองทุนหมู่บ้านสามารถทำให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชนได้จริง แล้วทำให้คนในชุมชนมีรายได้ มีการสร้างงาน มีการพัฒนาอาชีพ ช่วยลดค่าใช้จ่าย หรือทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยตนเอง

1.1ศักยภาพของคนในชุมชนมีความสามารถที่จะบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทุกคนในชุมชนให้ความร่วมมือดีพอสมควร

1.2เมื่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีเข้ามาแล้ว คนที่ได้เงินมาลงทุนในสิ่งที่ตนถนัด และต้องการที่จะทำแล้ว ผลของการดำเนินการก็ดีขึ้นตามลำดับ ได้ผลตามที่คาดหวัง และต้องการในระดับหนึ่งของแต่ละกลุ่มอาชีพ แต่ก็เพียงพอที่จะทำให้เขามีรายได้ มีงานมีอาชีพ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

1.3โครงการนี้ทำให้เศรษฐกิจในระดับหมู่บ้านดีขึ้น เพราะมีเงินเข้ามาหมุนเวียนภายในหมู่บ้านมากขึ้น เป็นการกระจายรายได้เข้าสู่ระบบท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่จะส่งผลดี และไม่ดีต่อวัตถุประสงค์ในข้อ 1 อยู่เหมือนกันจากการประเมินในบทที่ 4

3.สารนิพนธ์เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นความเกี่ยวข้องกันในระดับเครือข่าย ตั้งแต่ระดับล่างไปจนถึงระดับบนพอสังเขป แต่ในรายละเอียดลึก ๆ ต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมอีกระยะหนึ่ง

4.เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของของหมู่บ้าน โนนสว่าง ซึ่งก็คือพื้นที่หมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่

2. วิธีดำเนินการ

- (1) ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

- (2) ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- (3) ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- (4) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.1 - 12 บางส่วนหาจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- (5) ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูล
- (6) ลงมือเขียนจนสมบูรณ์แบบ

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าได้แก่

- (1) นโยบายของรัฐบาล ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล
- (2) เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำไปจัดสรรตามระเบียบของกองทุนโดยแบ่งเป็น การกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
- (3) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน เพื่อเข้ามาเสนอแนะความคิดเห็น และมีส่วนช่วยในการตัดสินใจร่วมกันในบางเรื่อง
- (4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน สมาชิกที่ถึงกำหนดชำระตามสัญญาที่เขียนในโครงการก็มีการชำระไปแล้วในบางส่วน เช่นกำหนดชำระทุก 1 , 3 , 4 หรือ 6 เดือน สำหรับสมาชิกที่ยังไม่ถึงกำหนดระยะเวลา 1 ปี ก็มีอยู่อีกจำนวนหนึ่ง
- (5) ผู้สมัครขอกู้จำนวน 111 รายได้รับอนุมัติเงินกู้ 68 รายตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

4. อภิปรายสรุปผลได้ดังนี้

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโนนสว่าง ประเมินแล้วสามารถบรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านโนนสว่างเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน และมีการแบ่งหน้าที่การทำงานถูกต้องมีระเบียบข้อบังคับของกองทุนชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนทั้งภายใน และภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านมีการร่วมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ แต่กลุ่มไม่เข้มแข็งดีเท่าที่ควรจะเป็นจากตัวชี้วัดแบบ บร.2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน จากตัวชี้วัดแบบ บร.2

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) ประสบการณ์ของคนในชุมชนยังมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพจะก่อให้เกิดความเข้มแข็ง เจริญยั่งยืนนานต่อไปได้

(2) หมู่บ้านมีเงินสะสมของหมู่บ้าน และมีการรวมกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วทำให้มีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มองค์กรต่างๆ และนำมาปรับใช้กับการบริหารกองทุนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และไม่ยุ่งยากในการจัดบุคคล

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) คนในชุมชนยังเป็นลูกหนี้ของนายทุน และธนาคารอยู่ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ต้องกู้เงินจากแหล่งเงินดังกล่าว ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถสร้าง งาน สร้างรายได้ให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่อง

(2) คนในชุมชนบางส่วนไม่พึงพอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการ

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่ผู้วิจัยประเมิน พบว่าสมาชิกผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร และการค้าขายยังไม่มีมีการรวมกลุ่มกันเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ และยังไม่มีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชนอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง

4.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

คนในชุมชนรู้บทบาท และหน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางที่มีประสิทธิผล การอยู่ในชุมชนอย่างสันติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้แก่กันแบบเพื่อนบ้านในภาพเดิมที่เคยเห็นกันมาก่อน ๆ นั้น

4.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

(1) ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไปสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

(2) ผลกระทบโดยตรง สมาชิกกู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถสร้างรายได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

(3) ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และทำให้เกิดสันติสุขในชุมชน

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระยะเวลาในการชำระเงินกู้ควรจะให้คืนครบยี่ระยะเวลาเป็น 1 - 2 เพื่อเงินจะได้มีการหมุนเวียนในการดำเนินการตามโครงการมากกว่านี้ เนื่องจากบางโครงการต้องใช้เวลาในการดำเนินการในระยะเวลาที่มากกว่า 1 ปี เช่น การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การให้กู้ต้องรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้เกิดองค์กรใหม่ๆ ในความคิดอย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 เป็นข้อสงสัยว่าทำไมสมาชิกสามารถเซ็นค้ำประกันให้กับคณะกรรมการได้ แต่ทำไมกรรมการเซ็นค้ำประกันให้สมาชิกไม่ได้ ต้องการแก้ไขข้อนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 การชำระเงินคืนมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อนเกินไป อยากรแก้ไขให้ง่ายและสะดวกทั้ง 2 ฝ่าย คือ ให้ใครก็ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง ไม่ต้องรอแต่คณะกรรมการซึ่งบางคราวเวลาอำานวยความสะดวกให้ยาก

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนให้มีการปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 กองทุนหมู่บ้านน่าจะมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนไป หรือความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในรอบ 1 เดือน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 น่าจะมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพราะทุกครั้งที่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการ หรือสมาชิกก็ตามจะไม่ค่อยได้รับข่าวสารที่ทั่วถึง ส่วนใหญ่จะเป็นการบอกแบบปากต่อปาก

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อมูลต้องเรียกประชุมคณะกรรมการ และสมาชิกทุกครั้ง เพื่อแจ้งผลการเปลี่ยนแปลงที่จะบังคับใช้ระเบียบใหม่ และเป็นการประชาสัมพันธ์ไปในตัวด้วย

ข้อเสนอแนะำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ในแต่ละอาชีพต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจจะผ่านสื่อต่าง ๆ มา แต่สมาชิกไม่มีโอกาสได้เห็นภาพจริง ๆ ต้องขอความช่วยเหลือในบางเรื่องที่ไม่สามารถทำเองได้จากหน่วยงานของรัฐบาล ก็อยากให้จัดส่งผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญลงมาให้ความรู้ ถ้าหากชุมชนขอความช่วยเหลือ หรือขอเรื่อง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดให้กลุ่มผู้กู้ได้นำไปพัฒนากิจกรรมของตนเอง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรมีการแนะนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ ประกอบอาชีพให้กับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพหรือกลุ่มสนใจทราบ

บรรณานุกรม

กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ. บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา. 2544.

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชานิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง, คณะ.(2544).แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบข.๒).นครราชสีมา.(ม.ป.ท.).

กรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง, คณะ. (2544). ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โนนสว่าง. นครราชสีมา. (ม.ป.ท.).

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544.คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการทำงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____ .2544.คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____ .2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี.

นงลักษณ์ เดชะระพีพงษ์ และคณะ.(2545).จุดเด่น จุดด้อย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.วาร

สารการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร. บริษัทประชาชน จำกัด.

พัฒนา กิติอาษา. (2545). “ชุมชน” “การพัฒนาชุมชน” และ “แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน” สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา.

สัมพันธ์ เตชะอธิก. (2545). การบริหารกองทุนเงินด้านบาทให้มีประสิทธิภาพ ในหนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน. ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2545. หน้า 6.

สำนักวิจัย และพัฒนาการเกษตร เขตที่ 4.2543. “ผลการดำเนินงาน ปี 2543” โครงการหมู่บ้านวิชาการเกษตร จังหวัดนครราชสีมา.

